

Blažek, Václav; Pirochta, David

Severozápadní germánština a její místo v klasifikaci germánských jazyků

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 2004, vol. 53, iss. A52, pp. [13]-35

ISBN 80-210-3419-X

ISSN 0231-7567

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/101208>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

VÁCLAV BLAŽEK – DAVID PIROCHTA

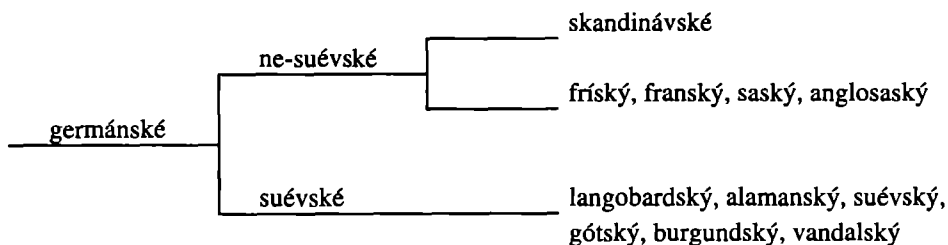
SEVEROZÁPADNÍ GERMÁNŠTINA A JEJÍ MÍSTO V KLASIFIKACI GERMÁNSKÝCH JAZYKŮ

Lexikostatistická analýza apelativní slovní zásoby nejstarších runových nápisů

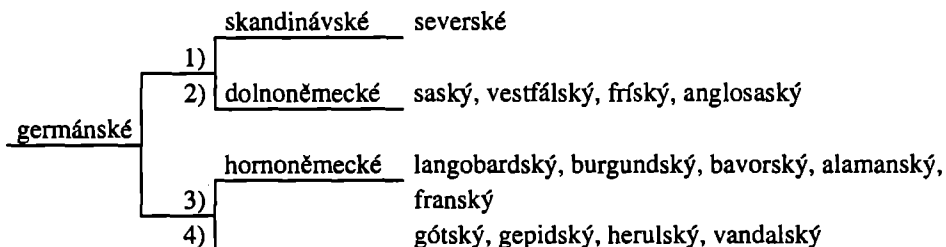
Cílem předkládané studie je přiblížit možnosti historicko-srovnávací a kvantitativní jazykovědy při genetické klasifikaci germánských jazyků (přehled klasifikačních modelů viz §1). Soustředí se zejména na jazyk nejstarších runových nápisů severozápadní provenience, jehož pozice zůstává sporná. Pro ilustraci je diskutováno několik filologicky cenných textů (§2). Zcela nová je kvantitativní analýza 'starorunové' slovní zásoby v konfrontaci se starými i moderními germánskými jazyky (§3). Potvrzuje, že starorunový jazyk odráží vývojovou fázi germánského dialektového kontinua, z níž povstaly pozdější severo- i západo-germánské jazyky (§4).

1. V posledních dvou stoletích je germánská větev indoevropských jazyků lingvisticky studována detailněji než kterákoliv jiná větev. Možná právě proto dosud neexistuje jednoznačná, všeobecně přijímaná genetická klasifikace germánských jazyků. Představme si proto několik alternativních modelů. Svě názory o klasifikaci germánských jazyků vyjádřili už pionýři historicko-srovnávací jazykovědy (viz Hutterer 1975; Nielsen 1989; Mańczak 1992).

J.Ch. Adelung (1806) navrhl klasifikovat kmenové jazyky / dialekty pozdní antiky a raného středověku binárně na jazyky svébské z jižní části germánského prostoru a ne-svébské, kterými se hovořilo kolem Baltského a Severního moře:

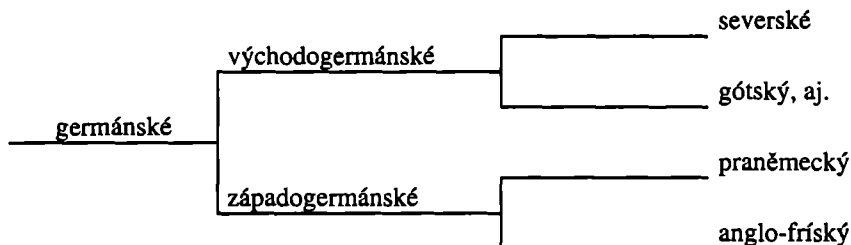
Podobně J. Grimm (1819) předpokládal dvě základní větve, z nichž každá se měla rozpadat na další dvě podvětve. O některých kmenových dialektch předpokládal jejich přechodový charakter mezi podvětve:

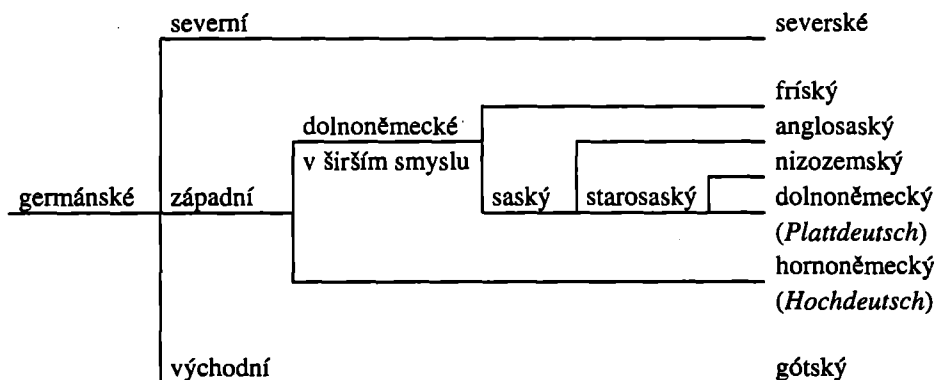
Přechodový charakter mají mít jazyky Frísů a Anglů (1–2), Franků (2–3), Kvádů a Markomanů (3–4). Grimm připouští též alternativní model, kdy východogermánská větev (4) stojí proti všem ostatním (1–3).

Svou originální klasifikační metodou založenou na lexikostatistické analýze paralelních textů dospěl Mańczak (1992) k velmi podobným závěrům, které zformuloval jako sestupné pořadí blízkosti jednotlivých jazyků ke gótsčině. Nejbližše gótsčině má stát starohornoněmčina, poté starosaština a nejdále jazyky skandinávské.

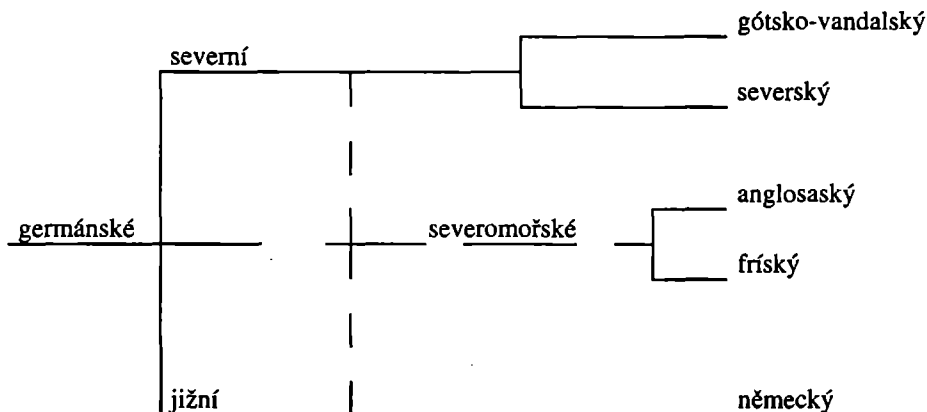
Jiné schéma binární klasifikace předložil K. Müllenhoff (1900):

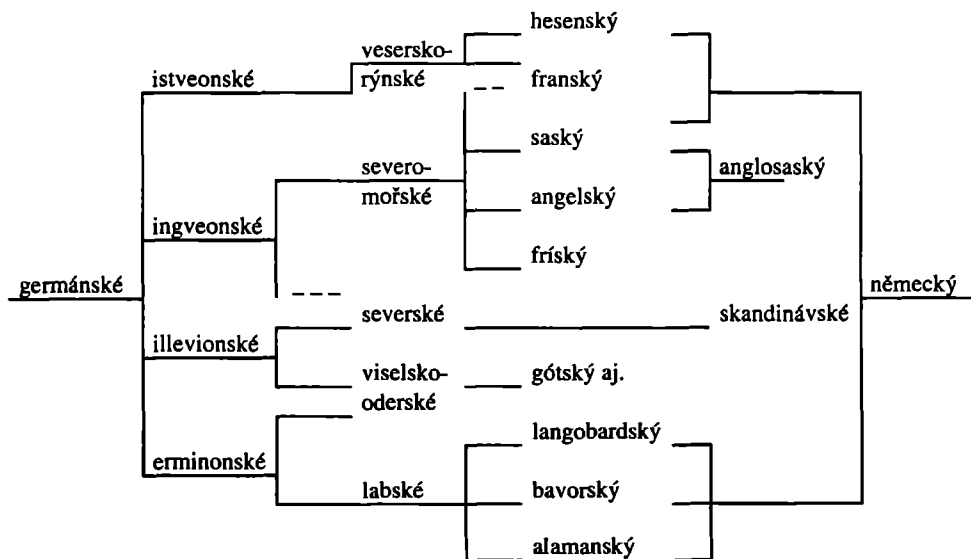
Nejrozšířenější model pracuje se třemi větvemi: východní s gótsčinou jako jediným reprezentantem s oporou v textech, západní a severní neboli skandinávskou. Toto tripartitní dělení podrobně rozpracoval J. Schmidt (1860):

E. Schwarz (1951) předpokládal, že kolem r. 200 př. Kr. bylo germánské dialektové kontinuum už rozčleněno na zónu severní, skandinávskou, z níž měly povstat jazyky severské a góština s dalšími východogermánskými kmenovými dialekty, a jižní, formující se v německé dialekty. Zhruba o 4 století později podle Schwarze vykrytalizovala ještě třetí, přechodová zóna, reprezentovaná dialekty budoucích Anglosasů a Frísů. Schématicky:

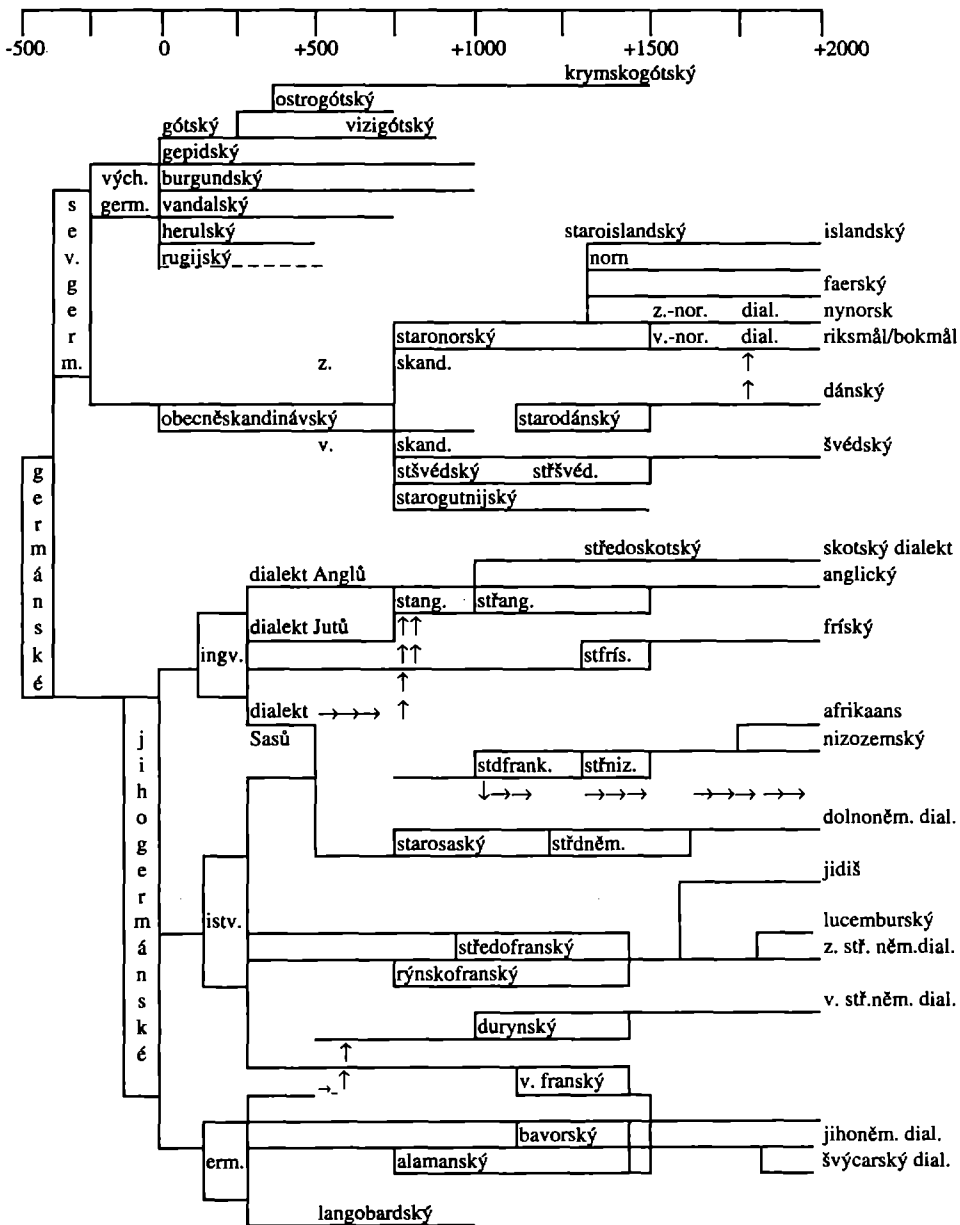

F. Maurer (1943) zobrazil proces vedoucí od kmenových germánských dialektů k jazykům pozdního středověku a současnosti, v jehož průběhu probíhal nejen rozpad, ale současně též slučování, v následujícím grafu:

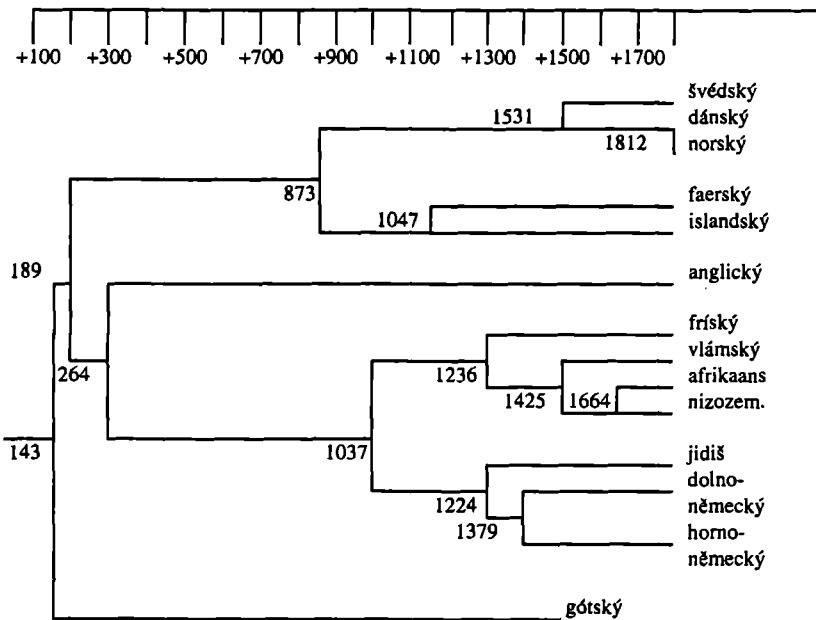
Nejpodrobnější schéma vývoje germánských jazyků předkládá T.V. Toporova (2000). Do značné míry se vrací k modelu Maurera, ve shodě s K. Müllenhoffem a E. Schwarzem přijímá ideu užší góto-skandinávské („severogermánské“) jed-

noty. Z modelů zde diskutovaných předpokládá nejranější rozpad germánského prajazyka - klade jej už do poloviny 1. tis. př. Kr.:

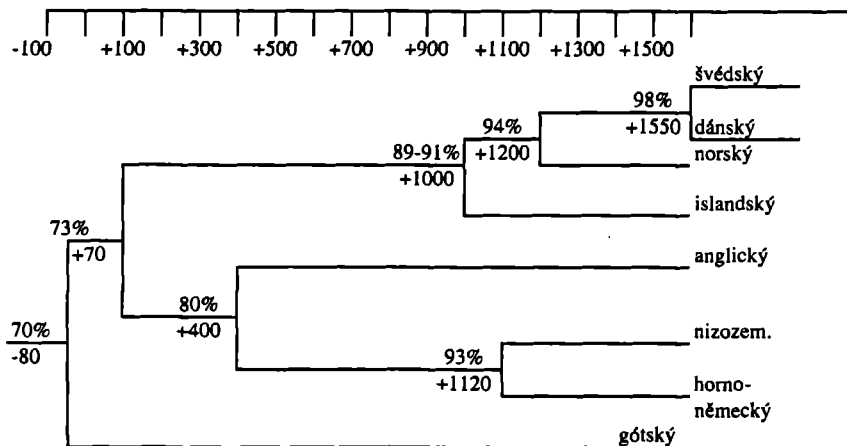

Zkratky: ang. anglický, d- dolno-, dial. dialekty, erm. erminonské, frank. francský, frís. fríský, germ. germánské, ingv. ingveonské, istv. istveonské, něm. německý, nor. norský, skand. skandinávský, st- staro-, stř- středo-, švéd. švédský, v- / vých. východo-, z- západno-.

Kanadská lingvistka Sh. Embletonová (1986, 117) použila pro klasifikaci germánských jazyků vlastní modifikaci glottochronologie. Autorka dospívá k závěru, že nemožnost bezpečně určit všechny výpůjčky mezi jednotlivými jazyky vede ke zkreslení výsledků ve smyslu mladších dat.

Zatím poslední pokus aplikovat glottochronologii na germánské jazyky publikoval Starostin a Burlaková v originální příručce lingvistické komparistiky (2001, 82–105). Starostin zde použil svou modifikaci ‚rekalibrované glottochronologie‘. Schéma je založeno na srovnání sedmi moderních literárních jazyků a góštštiny.

2. Nejstarší vlastní germánská písemnost, runy, byla v první polovině 1. tis. n. l. používána pro více méně uniformní jazyk (pro přesnost je třeba dodat, že totéž písmo sloužilo i k zapsání několika krátkých nápisů východogermánské prove-

nience, patrně gótských). Svou archaičností jazyk raných runových textů překonává v mnoha ohledech i góštínu. Vedle dominující konzervativnosti můžeme pozorovat sporadické odchylky, patrně pronikající z mluvené řeči, které nesou už typické rysy buď severogermánské nebo západogermánské. Zdánlivě paradoxní jev zřejmě nejlépe vysvětluje hypotéza, jež předpokládá, že jazyk textů představuje jakousi naddialektovou literární *koiné* (Makajev 1962a, 122). Konec období archaického jazyka bývá kladen do poloviny 6. st., kdy nejpozději došlo k tzv. rotacismu, tj. změně *z > r. Jako *terminus post quem* zde může sloužit etnonymum *Fervir* zaznamenané gótským historikem Jordanem [*Getica* 22] kolem r. 550, sr. Makajev (1962b, 57). Srovnání se stisl. *firar* pl. „muži, lid“ vede k praformě **firwiaz* a dále ke germ. **ferwiōz* (de Vries 1962, 122, 125). Ve stejné době mizí iniciální *j- (Antonsen 1975, 27).

Původ rané runové abecedy sestávající z 24 znaků bývá hledán v severoitalských abecedách odvozených z etruského písma. Nedávná podrobná analýza T. Markeye (2001, 82, 126) ukazuje, že nejvíce společných znaků spojuje runové písmo s tzv. kamunským písmem užívaným v alpském regionu severní Itálie. Kamunové [*Camunni*] představovali zřejmě jeden z rétských kmenů, po němž zůstalo několik nápisů a také místních jmen, např. *Val Camonica*. Jazykově i kulturně měli pravděpodobně nejbližší k Etruskům. Transfer písma od Kamunů ke Germánům se nejspíše odehrál prostřednictvím keltských kmenů, které v alpském regionu v době kolem změny letopočtu převažovaly (Markey 2001, 147–50).

Dosud nejstarší známý runový nápis se nachází na sponě objevené v Meldorfu v kraji Dithmarschen severně od ústí Labe (SRN). Archeologické datování klade nález k r. 25 n. l. Jde o pouhé čtyři znaky, jejichž interpretace zdaleka není jednoznačná. Německý badatel Düwel je čte *hiwi*, jeho kolega Moltke v opačném směru *ipih*, zatímco dánská specialistka M. Stoklundová dokonce nevylučuje, že jde o pouhé ornamenty (Nielsen 2000, 280). Z druhé poloviny 2. st. pochází další jednoslovný nápis vyhotovený na hrotu kopí, který byl nalezen v Øvre Stabu v norském Opplandu. Čteme zde slovo *raunijaz*, jež bývá interpretováno „průzkumník“, sr. stisl. *reynir* id., *reyna* „zkoušet“. Patrně na konci 2. st. bylo zapsáno jméno *Harja* na hřebeni objeveném ve Vimose na dánském ostrově Fyn. Zřejmě jde o hypokoristické zkrácení osobního jména od základu **harja* „armáda“, sr. gót. *harjis*, stsas., sthn. *heri*, stisl. *herr* id. a epitethon Odína *Heirann*. Nejdelší známý nápis z doby do r. 200 byl vyhotoven na obou stranách kovové poklice nalezené v Thorsbergu ve Šlesvicku-Holštýnsku:

owlþuþewaz (s chybným pořadím prvních dvou písmen) *ni waje mariz*
„Wolþuþewaz, neposkvrněně slavný“

Zhruba ve stejné době vznikl text *bidawarijaz talgidai* „Bīdawarijaz vyryl [to]“ na sponě z Nøvlingu v severním Jutsku. Z poloviny 3. století pochází text *makija maridai ala* „meč ozdobil Alla“, sr. gót. *meki*, stsas. *māki* „meč“ a stisl. *māra* „zdobit“, nalezený též ve Vimose na ostrově Fyn. Poměrně dlouhý a nepřilíš srozumitelný nápis se zachoval na ratišti kopí z Kragehulu, rovněž z dánského ostrova Fyn (r. 300):

ek erilaz asugisalas em uha haite ag ag ginu ag he...lija.. hagala wijubig

„Já *erilaz* Ansugiš^ala jsem. Ūha se nazývám.

Ochranu dávám (3× zkratka *ag* = *auja gebū*), mocnou ochranu dávám ... kru-pobití ...“

Podobnou formulaci najdeme i v textu na amuletu z Lindholmu v jihoš-védském Skåne (r. 300):

ek erilaz sawilagaz ha[i]teka „já *erilaz* Sawilagaz se nazývám“.

Slovo *erilaz* zde označuje „mistra runového písma“, jak dokumentuje např. náhrobní nápis z Järsbergu ve švédském Värmlandu vyhotovený někdy mezi roky 450 a 550:

ek erilaz [le]ubaz h[a]ite harabanaz hait ... runoz waritu

„já *erilaz* Leubaz se nazývám. „Hrabanaz se jmenoval [pohřbený zde]..?“, ru-ny píšu“

Pro svou naléhavou jednoduchost stojí za pozornost i další náhrobní nápisy, např. z Opedalu z norského kraje Hordaland (r. 350):

leubu mez : wage : birgnggu boro swestar minu

„drahá mně Wagovi [a] Birgingū; Borō má sestro!

alternativně podle Seebolda (1994, 78):

birg nguboro swestar minu liubu mez wage

„zůstaň skryta, Inguboro, sestro má, milá mně, Wagovi“

nebo z Kjøleviku v norském Rogalandu (r. 450):

hadulaikaz ek hagustadaz hlaaiwido magu minino

„Hadulaikaz. Já Hagustadaz pohřbil jsem syna mého.“

Patrně nejznámější nápis psaný jazykem starších run byl nalezen r. 1639 na zlatém rohu z Gallehusu v jižním Jutsku v Dánsku (roh-dvojče jej následoval r. 1734; oba vzácné předměty byly už r. 1802 z kodaňského muzea ukradeny a roz-taveny). Vyhotoven byl zřejmě kolem r. 400.

ek hlewagastiz holtijaz horna tawido

„já Hlewagastiz Holtijovec [tento] roh jsem vyhotovil“

Pravděpodobné rekonstrukce téhož textu v pozdní pragermánštině a starých germánských jazycích by vyhlížely následovně (Nielsen 2001, 78–79):

pgerm. **ek Hlewagastiz Hultijaz hurnaⁿ tawijðōⁿ*

gót. **ik Hliugasts Hulteis hauru tawida*

stsev. **ek Hlégestr Hyltir horn táða*

stang. **ic Hléogiest hylte horn tawode*

stfrís. **ik Hlī-iest helte horn tawade*

stsas. **ik Hleogast hulti horn tōida*

sthn. **ih Hleogast hulzi horn zawita*

Ještě delší je náhrobní nápis z Rø z kraje Bohuslän ve Švédsku, pocházející zhruba z téže doby:

Swabaharjaz sairawidaz [ek] Stainawarijaz fahido ek Hrazaz satido [s]tain[a] ana

„Swābaharjaz široce poraněný. Stainawarijaz vymaloval [to]. Já, Hrazaz, zasadil jsem kámen na ...“

Vůbec nejdelší známý text v jazyce raného runového písma nechaly vyhotovit opět kolem r. 400 jisté tři dcery svému otci na náhrobku v Tune v norském kraji Østfold. Předkládáme nejprve čtení a překlad podle Antonsena:

ek wiwaz after woduride witadahalaiban worahto

„já Wiwaz na [památku] Wōdurīdovi pánovi [dosl. „ochránci chleba“] vyrobil [me]z Woduride staina frijz dohtriz dalidun arbij[a] arjostez arbijano „mně, Wōdurīdovi, [náhrobní] kámen tři dcery připravily, nejoprávněnější zdědit dědictví“

Alternativně interpretuje druhou část textu norský badatel Gr[n]vik:

falh Woduride staina þrijoz dohtriz dalidun arbija asijostez arbijano

„věnoval jsem Wddurīdovi kámen; tři dcery připravily pohřeb; nejmilovanější [z] dědiců“

Zvláštní pozornost si zaslouží skalní nápis z Kårstadu v norském kraji Sogn og Fjordane z 5. st.:

ek aljamarkiz baijaz

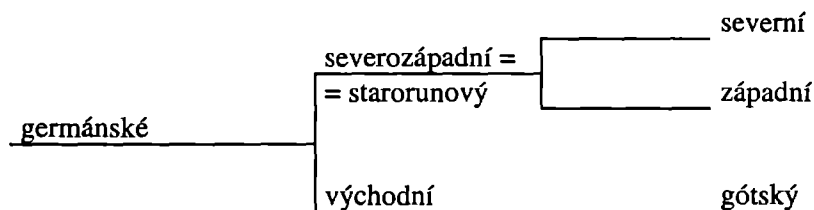
První dvě slova zjevně znamenají „já, cizinec“ (doslova „z jiné oblasti“, sr. stisl. *mørk* „oblast, hranice“). Interpretace třetího slova zůstává otevřena. Antonson (1975, 52) předpokládal význam „bojovník“, ale jedinou oporu v germánských jazycích našel ve stisl. *beimar* „válečníci“. Seebold (1994, 79) navrhl význam „oba“, ale v textu se mluví jen o jediném člověku. Za slovem „cizinec“ se lze nadít slova vyjadřujícího původ, tj. etnonyma či domovské země. Tomuto modelu nejlépe vyhovuje hypotéza francouzského indoeuropeisty X. Delamarra (2001, 70), který navrhl interpretaci „já, cizinec Bójú“, tj. „ze země Bójú“. Keltští Bójové v 5. st. n. l. již dávno přestali existovat, když se rozpustili v jiných etnicích. Jejich jméno však přežívá v označení země (*Boiohaimon*, aj.) fakticky dodnes. Zdá se tedy, že cizinec, který zanechal onen nápis na skále u Kårstadu, pocházel z Čech. Mohl jím být příslušník kmene Herulů, o kterých víme, že po r. 512 se jich část vrátila do Skandinávie přes české území (Prokopios z Kaisareie, „Válka s Góty“ II, 15: „Když byli Herulové poraženi v boji s Langobardy, odešli z otcovského území, jak jsem vyprávěl výše, jedni z nich se usadili na území Illyrů, ostatní však nechtěli jít přes řeku Ister, ale hleděli se usadit v nejvzdálenějších místech obydleného světa. Měli mnoho vůdců z královské krve, prošli postupně všemi slovanskými kmeny, potom překonali velké pusté území a dorazili k takzvaným Varnům. Potom procházeli územím Dánů, aniž jim tamější barbaři ubližovali. Potom přišli k oceánu, nastoupili do lodí, zamířili k ostrovu Thule a zůstali tam. Thule je docela veliký ostrov, neboť je víc než desetkrát větší než Británie, od níž leží mnohem dále k severu. Na tomto ostrově většina půdy leží ladem a v obydlené části sídlí 13 kmenů o hojném počtu obyvatelstva a každý z nich má krále. Každého roku se tam odehrává něco podivuhodného. Za letního slunovratu téměř po dobu 40 dní slunce nikdy nezapadá, ale zůstává stále nad zemí po celé to údobí. Avšak ne méně než 7 týdnů potom za zimního slunovratu po dobu 40 dnů slunce nevychází vůbec na tomto ostrově, který zůstává ponořen v nekonečnou noc...“ [překlad P. Beneš 1985]). I když nápis patně vznikl ještě před rokem 500, soudě podle vylíčení návratu části kmene do Skandinávie svůj kontakt se starou vlastí Herulové nikdy neztratili.

Nepříliš známý je fakt, že jeden runový nápis byl nalezen i na českém území, konkrétně u vsi Lipová ve Šluknovském výběžku, do 2. sv. války známé jako Hainspach (č. Haňšpach). Nápis sestávající ze čtyř znaků je však nesrozu-

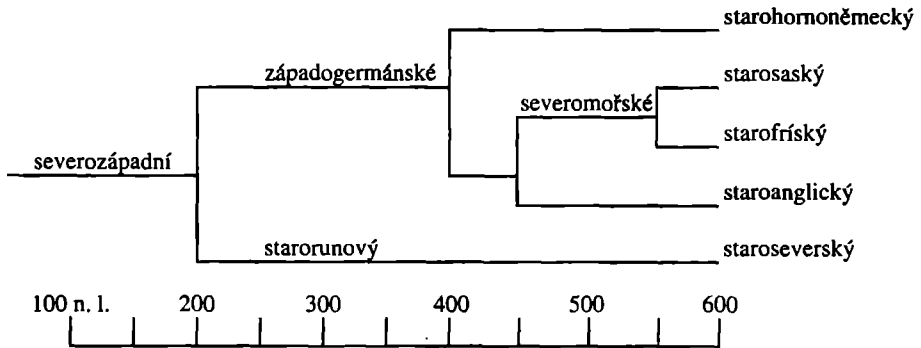
mitelný. První dvě runy *lb* mohou být zkratkou slova *lapu* známého nejméně ze sedmi raných runových nápisů (sr. gót. *laþons* „výzva, pozvání“, stisl. *lōð*, stang. *laðu* id.), včetně zkrácené podoby *lāpu* z nápisu na brakteátu ze Skonageru v dánském Jutsku. Zbývající dvě runy snad představují varianty znaků *s* a *r* (Makajev 1965, 103).

Tradičně byl jazyk nejstarších runových nápisů pokládán za předchůdce staroseverštiny a následně všech skandinávských jazyků, jak nasvědčuje jeho nejfrekventovanější označení např. v něm. *Urnordisch* nebo ang. *Proto-Nordic*, tj. „praseverština“. Hlavní argument především skandinávských badatelů vycházel z faktu, že mnoho archaických runových nápisů pocházelo z jižních částí Švédska a Norska. Nicméně stejně staré, jen méně početné nálezy ze severního Německa vedly naopak německé badatele ke zpochybnění přímé vývojové linie od jazyka nejstarších runových textů k pozdějším skandinávským jazykům. Posléze se ukázalo, že nejvíce nápisů pochází z tranzitního areálu mezi poloostrovní Skandinávií a vlastním pevninským Německem – z Jutského poloostrova včetně Šlesvicka-Holštýnska a dánských ostrovů. Spor o Šlesvicko-Holštýnsko dodal diskusi o dialektovém zařazení jazyka nejstarších runových nápisů i politický rozměr. Ve 20. st. převážil názor skandinávských germanistů. O rozhodující přehodnocení tradičního modelu se postaral Elmer Antonsen, americký lingvista norského původu. Namísto metodologické výbavy 19. st., kterou operovali jeho kolegové, zvolil strukturalistickou analýzu vývoje fonologického a morfologického systému starorunového jazyka v kontextu ostatních germánských jazyků.

S jazykem nejstarších runových nápisů pracují dva klasifikační modely z posledních desetiletí. E. Antonsen (1965, 30) postavil do opozice východní a severozápadní větev. V jazyce nejstarších runových nápisů viděl ještě nediferencovaný germánský dialekt, z něhož se posléze vyvinuly jak jazyky severogermánské, tak i západogermánské. O deset let později zúžil Antonsen západogermánské potomky jazyka nejstarších runových nápisů pouze na ingveonskou větev (1975, 26). Ale v 90. letech už opět mluví o starorunovém jazyce jako o vývojové fázi germánského dialektového kontinua po oddělení východní gótsko-vandalské větve, ale před diferenciací na pozdější severo- a západogermánské jazyky (1994, 64).

H. F. Nielsen (2000) akceptoval původní Antonsenovu představu jednotné severozápadní germánštiny, ale ve svém modelu se vrátil k tradiční představě zastávané především skandinávskými jazykovědci, která v jazyce nejstarších runových nápisů spatřuje přímého předchůdce pouze jazyků severských:

3. Antonsen i Nielsen opírají své argumenty o historickou fonetiku a morfologii jazykových reliků, které nám nejstarší runové nápisy zprostředkovávají. Zatím chybí jakékoliv kvantitativní vyhodnocení apelativní slovní zásoby. Tuto mezeru by měla vyplnit následující lexikostatistická analýza. V publikovaných textech s nadějnou interpretací jsme našli 60 apelativ, která jsme srovnali s jejich etymologickými paralelami ve starých germánských jazycích (s výjimkou nedostatečně dokumentované starofříštiny).

	strun.	stisl.	stang.	stsas.	sth.	gót.	germ.
1.	<i>after</i> po	<i>eptir</i>	<i>æfter</i>	<i>aftar</i>	<i>after</i>	<i>aftarō</i>	* <i>after-a-/i</i>
2.	<i>aih-ek</i> 1sg.pr. vlastním	<i>á</i> 3sg.pr., inf. <i>eiga</i>	<i>áh</i> 3sg.pr., inf. <i>ágan</i>	<i>ēgan</i>	<i>eigan</i>	<i>aih</i> 1sg.pr. <i>aigum</i> 1pl.pr.	* <i>aih(V)-ek(a)</i>
3.	<i>aíwuidai</i> 3sg.pt. udělal to dobře		<i>āwe</i> zákon, víra	<i>ēo</i> zákon	<i>ēwa</i> mrav, zákon	<i>us-aiwida</i> vykonal	* <i>aiwi-dēd</i> * <i>aiw-</i>
4.	<i>alja</i> - jino-	<i>ella</i> jinak	<i>ele-lende</i> vyhnanec <i>elles</i> jinak	<i>eli-lende</i> vyhnanec	<i>ali-lante</i> vyhnanec <i>alles</i> jinak	<i>alja-kuns</i> jiného rodu <i>aljis</i> jiný	* <i>alja-</i>
5.	<i>ana</i> na	<i>á</i>	<i>on</i>	<i>an</i>	<i>ana</i>	<i>ana</i>	* <i>ana</i>
6a.	<i>arbij[a]-</i>	<i>erfi</i> pohřební slavnost	<i>ierfe</i> dědictví	<i>erbi</i>	<i>erbi</i>	<i>arbi</i>	* <i>arbja-</i>
6b.	<i>arbijano</i> gen.pl. dědictví		<i>ierfena</i>		<i>erbedno</i>	<i>arbjane</i>	* <i>arbjan-ōⁿ</i>
7.	<i>auja</i> ak.sg.n. štěstí	<i>ey</i> štěstí				<i>awi-liuf</i> díky	* <i>auj-aⁿ</i>
8.	<i>dalidun</i> 3pl.pt. připravily	<i>dæll</i> vlídný					* <i>dēlidun[d]</i> inf. * <i>dēljan</i>
9.	<i>dede</i> 3sg.pt. udělal	<i>dád</i> čin	<i>dede, dyde</i>	<i>dede, deda</i>	<i>teta</i>	<i>gadeþs</i> čin	* <i>dēdēf</i> , inf. * <i>dōn</i> * <i>dēdi-</i>
10.	<i>dohriz</i> nom.pl..f. dcery	<i>dóttir</i> , pl. <i>dætr</i>	<i>dohtor</i>	<i>dohter</i>	<i>tohter</i>	<i>dauhtar</i>	* <i>dohter</i> , pl. <i>-ez</i>
11a.	<i>ek</i> nom.sg. já	<i>ek</i>	<i>ic</i>	<i>ik</i>	<i>ih</i>	<i>ik</i>	* <i>ek</i>
11b.	<i>mez</i> dat.sg. mně	<i>mér</i>	<i>mé</i>	<i>mi</i>	<i>mir</i>	<i>mis</i>	* <i>mez</i> / * <i>mēz</i>
12a.	<i>em</i> 1sg.pr. jsem	<i>em</i>	<i>éom</i>	(<i>bium</i>)	(<i>bim</i>)	<i>im</i>	* <i>ez-mi</i>

12b.	<i>ist</i> 3sg.pr. je	<i>es</i>	<i>is</i>	<i>is(t)</i>	<i>ist</i>	<i>ist</i>	* <i>es-ti</i>
13.	<i>fahi</i> ak.sg.f. vhodná	<i>feginn</i> veselý	<i>féon</i> radovat se <i>fægen</i> veselý	<i>fagan</i> ve- selý	<i>gi-fehan</i> radovat se <i>fagēn</i> id.	<i>fulla-</i> <i>fahjan</i> uspokojit <i>faheps</i> radost	* <i>fah-iⁿ</i> ak.sg.f. vb. * <i>fahjan</i> adj. * <i>fagenaz</i>
14.	<i>faihido</i> 1sg.pt. maloval jsem	<i>fáði</i> inf. <i>fá</i> barvit	<i>fágian</i>		<i>fēhen</i>	<i>filu-faihs</i> pestrý	* <i>faih-i-dōⁿ</i>
15.	<i>gibu</i> 1sg.pt. dal jsem	<i>gef</i>	<i>giefe</i>	<i>gibu</i>	<i>gibu</i>	<i>giba</i>	* <i>geb-ō</i>
16.	<i>ginu</i> mocný	<i>ginn-</i> vel- mi <i>gine</i>	<i>ginn</i> široký <i>ginian</i>	<i>ginon</i>	<i>ginēn</i>		* <i>ginn-u-</i> * <i>ginjan</i> být široce otev- řený
17.	<i>gudija</i> nom.sg.m. kněz	<i>goði, guði</i>				<i>gudja</i>	* <i>gudij-ōⁿ</i> od * <i>gub-aⁿ</i> bůh
18a.	<i>hag^ala</i> nom.sg.n.	<i>hagl</i>	<i>hagol,</i> <i>hægel</i>	<i>hagal</i>	<i>hagal</i>	<i>haal</i> jméno runy v salzb.rp.	* <i>hagl-aⁿ</i>
18b.	<i>hag^alu</i> nom.pl.n. kroupy						* <i>hagl-ō</i>
19.	<i>haha</i> ak.sg.m. otava?	<i>há</i> otava					* <i>hēh-az,</i> ak.sg. * <i>aⁿ</i>
20a.	<i>hайте/h[a]ite/haitf</i> 1sg.pr.med. jsem zván	<i>heite</i>	<i>hátte</i>	<i>hētu</i>	<i>heizan</i> inf.	<i>haita</i>	* <i>hait-ai</i>
20b.	<i>ha[i]teka/haitika</i> 1sg.pr.med. id.						* <i>hait-[ai]</i> <i>ekaⁿ</i>
20c.	<i>haitinaz</i> part.m. nazýváán	<i>heitinn</i>	<i>hátén</i>	<i>gihētan</i>	<i>giheizan</i>	<i>haitans</i>	* <i>hait-in-az</i> * <i>hait-an-az</i>
21a.	<i>halaz</i> nom.sg. kámen	<i>hallr</i>	<i>heall</i>			<i>hallus</i>	* <i>hall-az, -uz</i>
21b.	<i>hali</i> ak.sg.						ak.sg. * <i>hall-iⁿ</i>
22.	<i>her</i> zde	<i>hér</i>	<i>hēr</i>	<i>hēr</i>	<i>hiar</i>		* <i>heir-dⁿ</i>
23.	<i>hino</i> ak.sg.m. tento	<i>hinn</i> onen <i>hin</i> ona	<i>hine</i> ak.sg. <i>him</i> dat.sg.	<i>hie, hē</i> nom.sg.	<i>hē</i> nom.sg., <i>hinna</i> tam	<i>hina</i> ak.sg. <i>himma</i> dat.sg.	* <i>hin-ōⁿ</i> ak.sg., nom.sg. * <i>hi-</i>
24.	<i>-h^alaiban</i> dat.sg. m. chléb	<i>hleifr</i>	<i>hláf</i>	<i>hlēf</i>	<i>(h)leib</i>	<i>hlaifs</i>	* <i>hlaib-az,</i> dat. sg. * <i>-on-i</i>
25a.	<i>hlaiwa</i> nom.sg.n. hrob		<i>hláw, hlāw</i> pahorek	<i>hlēwe</i> dat.sg.	<i>hlēo</i> hrob	<i>hlaiw</i> hrob	* <i>hlaiw-aⁿ</i>
25b.	<i>hlaiwidaz</i> nom.sg. m.part. pohřbený						* <i>hlaiw-i-d-az</i>
25c.	<i>hlaaiwido</i> 1sg.pt. pohřbil jsem						* <i>hlaiw-i-dōⁿ</i>
26.	<i>hleuno</i> nom.sg.f. ochrana	<i>hlé, hlý</i>	<i>hléow</i>	<i>hleo</i>			* <i>hleun-ōⁿ</i> * <i>hlewa-</i>
27.	<i>horna</i> ak.sg.n. roh	<i>horn</i>	<i>horn</i>	<i>horn</i>	<i>horn</i>	<i>haurn</i>	* <i>hurn-aⁿ</i>
28.	<i>[i]r</i> ak.sg.n. ono			<i>it, et</i>	<i>iz, ez</i>	<i>it-a</i>	* <i>it</i>
29.	<i>latam</i> 1pl.imp. nechme	<i>lotom</i>	<i>lāetap</i>	<i>lātað</i>	<i>lāzāmes</i>	inf. <i>letan</i>	* <i>lēt-a-mez</i>

30.	<i>lafu</i> nom.sg.f. výzva, pozvání	<i>lqð</i> <i>laða</i> zvání	<i>laðu</i> <i>laðian</i>		stfhn. <i>lat</i> <i>ladöian</i>	<i>lapons</i> <i>lapon</i>	* <i>lap-ö</i> * <i>lap-ön-</i> vb. * <i>lapö</i> (ja)n
31.	<i>laukaz</i> nom.sg.m. česnek	<i>laukr</i>	<i>léac</i> <i>lök</i>		<i>louh</i>		* <i>lauk-az</i>
32.	<i>leubu</i> nom.sg.f. milovaná	<i>ljúf</i>	<i>léof</i>	<i>liof</i>	<i>liub</i>	<i>liuba</i>	* <i>leub-ö</i>
33.	<i>ligi</i> 2sg.imp. lež!	<i>liggi</i>	<i>liege</i>		inf. <i>liggian</i>	inf. <i>likkan</i> inf. <i>ligan</i>	* <i>leg-ej-e</i> inf. * <i>legjan</i>
34.	<i>lina</i> nom.sg.ntr. len	<i>lín</i>	<i>lín</i>	<i>lín</i>	<i>lein</i>	<i>lein</i>	* <i>lein-aⁿ</i>
35.	<i>lokom</i> 1sg.pr. vidím		<i>lócige</i>	<i>lökön</i>	<i>luogēm</i>		* <i>lök-ö-mi</i>
36.	<i>mag-oz</i> gen.sg.m., -u ak.sg.m. syn, chlapec	<i>mogr</i> <i>mær</i> děvče	<i>mago</i> <i>mæg(e)þ</i> id	<i>magu</i> <i>magath</i>	<i>maga-zoho</i> vychovatel <i>magad</i>	<i>magus</i> <i>mawi</i> <i>magaps</i>	* <i>mag-uz</i> , gen. sg. * <i>-aw-ez</i> , ak.sg. * <i>-uⁿ</i> * <i>magw-ī</i> * <i>magap-iz</i>
37.	<i>makija</i> ak.sg.m. meč	<i>mækir</i> <i>mæki</i>	<i>mæce</i>	<i>mäki</i>		<i>meki</i>	* <i>mækij-az</i> ak.sg. * <i>-aⁿ</i>
38a.	<i>mariz</i> nom.sg.m. slavný	<i>mærr</i>	<i>mære</i>	<i>māri</i>	<i>māri</i>	<i>waila-meri</i> dobré pověsti	* <i>mēr-iz</i>
38b.	<i>maridai</i> 3sg.pt. učinil slavným					<i>us-</i> <i>meridedun</i> provolaši	* <i>mēr-i-dēd</i>
39.	(<i>alja-</i>) <i>markiz</i> nom.sg.m. cizinec	<i>mørk</i> les, hranice lesa	<i>mearc</i>	<i>marca</i>	<i>marcha</i> hranice, území	<i>marka</i>	* <i>mark-ö</i>
40.	<i>ni</i> ne-	<i>ní</i>		<i>ni</i>	<i>nī</i>	<i>nei</i>	* <i>nei</i>
41.	<i>runo</i> ,- <i>oz</i> ak.sg./pl. f. runa, nápis	<i>rún</i> runa	<i>rún</i> rada, tajemství	<i>rūna</i> tajný rozhovor	<i>rūna</i> tajný rozhovor	<i>runa</i> ta- jemství	* <i>rūn- ö</i> , ak.sg. /pl. * <i>-ōⁿ</i> /* <i>- öz</i>
42.	<i>satido</i> 1sg.pt. usadil	<i>setta</i>	<i>sette</i>	<i>satte</i> , <i>setta</i>	<i>satzta</i>	<i>satida</i>	* <i>sat-i-dōⁿ</i>
43.	<i>skapi</i> 2sg.imp. kos!	<i>skeð</i>	<i>sceado</i>	<i>scatho</i>	<i>skado</i>	<i>skapei</i>	* <i>skap-ej-e</i>
44.	<i>staina</i> ak.sg.m. kámen	<i>steinn</i>	<i>stán</i>	<i>stēn</i>	<i>stein</i>	<i>stains</i>	* <i>stain-az</i> , ak.sg. * <i>-aⁿ</i>
45.	<i>swestar</i> nom.sg.f. sestra	<i>systir</i>	<i>sweostor</i>	<i>swestar</i>	<i>swestar</i>	<i>swistar</i>	* <i>swestēr</i> , ak.sg. ^o <i>taruⁿ</i>
46.	<i>talgidai</i> 3sg.pt. vytesal	<i>telgja</i> sr. <i>tjalga</i> tyč	<i>telga</i> větev, prut		<i>zelga</i> větev		* <i>talg-i-dēd</i> sr. * <i>telgōⁿ</i> větev
47.	<i>talijo</i> ak.sg.f. počítání <* <i>talj-ōⁿ</i>	<i>tal</i> počet <i>telja</i> říct, vyprávět	<i>talu</i> <i>tellan</i>	<i>tala</i> <i>tellian</i>	<i>zal(a)</i> <i>zellen</i>	(<i>talzjan</i> učít, opravit)	* <i>tal-az/-ö</i> * <i>taljan</i>
48a.	<i>tojeka</i> 1sg.pr. připravuji	<i>týja</i> , <i>tőja</i> pomocť	<i>towian</i> připravít	<i>tōgean</i> dělat, činit	<i>zouwen</i> zařídít	<i>taujan</i> dělat	* <i>tō</i> (w)- <i>ij-</i> <i>ekaⁿ</i> inf. * <i>tawjan</i> * <i>tēw-ōⁿ</i>
48b.	<i>tawo</i> 1sg.pr.		<i>tāwian</i>				
48c.	<i>tawido</i> 1sg.pt.		<i>tawode</i>		<i>zouuita</i>	<i>tawida</i>	

48d.	<i>tawide</i> 3sg.pt.						
49.	<i>þar</i> zde	<i>þar</i> tam	<i>þar</i> <i>þær</i> tu, tam	<i>thār</i> tam	<i>dara</i> <i>dā(r)</i> tu	<i>þar</i> tam	* <i>þar</i> * <i>þēr</i> /* <i>þōr</i>
50.	<i>þewaz</i> nom.sg.m sluha	<i>þý</i> služka	<i>þéo(w)</i> sluha	<i>thiu, thiwi</i> služka	<i>deo</i>	<i>þius</i>	* <i>þegw-az</i>
51.	<i>þrijoz</i> nom.pl.f. tři	<i>þrjár</i>	<i>þréo</i>	<i>thriā</i>	<i>driū</i>	<i>þia</i> (nom.- acc.ntr.)	* <i>þrej-ōz</i>
52.	<i>waruz</i> nom.sg.f. ohrada	<i>vor</i> obora	<i>waru</i> oby- dlí, och- rana				* <i>war-uz</i>
53.	<i>was</i> 3(1)sg.pt. byl (jsem)	<i>vas</i>	<i>wæs</i>	<i>was</i>	<i>was</i>	<i>was</i>	* <i>was-e</i>
54.	<i>wate</i> 2sg.imp. vlhči!	<i>vátr</i> vlhký	<i>wæt</i> vlhký				* <i>wēt-ē</i>
55.	<i>wiliz</i> 2sg.pr.opt. buď	<i>vill</i>	<i>willt</i>		<i>will</i>	<i>wileis</i>	* <i>wel-īz</i>
56.	<i>winai</i> dat.sg.f. přítelkyně	<i>vinr</i> přítel	<i>wine</i>	<i>wini</i>	<i>wini</i>		* <i>win-iz</i> dat.sg. *- <i>aj-i</i>
57.	<i>wita</i> ^{pl} <i>da-</i> hlídající	<i>vitaðr</i> známý <i>vita</i> ukázat, pozorovat	<i>wítan</i> vidět <i>witan</i> vě- dět <i>bewitian</i> pozorovat	<i>witan</i> vědět, znát <i>witod</i> urči- tě	<i>wizzan</i> znát <i>giwizzēn</i> věnovat pozornost	<i>witan</i> znát; sledovat	* <i>witanda-</i> inf. * <i>witan</i>
58.	<i>wiz</i> nom.sg. my	<i>vér</i>	<i>we</i>	<i>wi, we</i>	<i>wir</i>	<i>weis</i>	* <i>weiz</i>
59.	<i>worahto</i> 1sg.pt. udělal jsem	<i>orta</i> inf. <i>yrkja</i>	<i>worhte</i> inf. <i>wyrčan</i>	<i>wor(a)hte</i> inf. <i>wurchen</i>	<i>waurhta</i> inf. <i>waurkjan</i>		* <i>wurh-tō</i> ⁿ inf. * <i>wurkjan</i>
60a.	<i>w^aritu</i> 1sg.pr. píši		<i>write</i>	<i>writu</i>	<i>rīzu</i>	sr. <i>writs</i> čára	* <i>wreit-ō</i>
60b.	<i>wraita</i> 1sg.pt. napsal jsem	<i>reit</i> napsal, vytesal	<i>wrát</i>	<i>wrēt</i>	<i>reiz</i>		* <i>wrait-a</i>
60c.	<i>writum</i> 1pl.pt. napsali jsme	<i>ritom</i>	<i>writon</i>	<i>writun</i>	<i>rizzum</i>		* <i>writ-ume</i>

Zkratky: ak. akuzativ, dat. dativ, f. femininum, gen. genitiv, id. téhož významu, inf. infinitiv, imp. imperativ, m. maskulinum, med. medium, n. neutrum, nom. nominativ, part. participium, pl. plurál, pr. přezens, pt. preterit, sg. singulár.

Poznámky: výskyt slov, místo, oblast a země nálezu nápisu, předmět či materiál, na němž je nápis vyhotoven, předpokládané stáří, základní literatura.

- 1x – Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 44).
- 1x – Myklebostad: Norsko (kámen) 400 (Krause 1971, 155).
- 1x – Darum, Jutsko: Dánsko (brakteát) 450–550 (Antonsen 1975, 61).
- 1x – Kårstad, Sogn og Fjordane: Norsko (útes) > 400 (Antonsen 1975, 51).
- 2x – Vimose, o. Fyn: Dánsko (dřevěná deska) 100–300; Mjöbro, Uppland: Švédsko 300; Rö, Bohuslän: Švédsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 33, 43–44).
- 1x – Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 44).
- 1x – Sjælland: Dánsko (brakteát) 450–550 (Antonsen 1975, 65).
- 1x – Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 45).
- 1x – Oldenburg, Dolní Sasko: Německo (kost) 400 (Antonsen 1993, 14).

10. 1× – Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 45).
- 11a. 19x – Gårdlösa, Skåne: Švédsko (spona) 200; Årstad, Rogaland: Norsko (kámen) 300; Nedre Hov, Oppland: Norsko (škrabka) 300; Kragehul, o. Fyn: Dánsko (ratiště kopí) 300; Lindholm, Skåne (amulet) 300; Gallehus, jižní Jutsko: Dánsko (zlatý roh) 400; Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400; Valsfjord, Sønder Trøndelag: Norsko (útes) 400; Nordhuglo, Hordaland: Norsko (kámen) 425; Barmen, Sogn og Fjordane: Norsko (kámen) 400–450; Kjøllevik, Rogaland: Norsko (kámen) 450; Rosseland, Hordaland: Norsko (kámen) 400–500; Kårstad, Sogn og Fjordane: Norsko (útes) > 400; Reistad, Vest-Agder: Norsko (kámen) 450; Järsberg, Värmland: Švédsko (kámen) 450; Veblungnes, Romsdal: Norsko (útes) 450; Eikeland, Rogaland: Norsko (spona) 450; Femø, o. Femø: Dánsko (brakteát) 450–550; Bratsberg, Telemark: Norsko (spona) 500 (Antonsen 1975, 31, 34, 35, 41, 44, 47, 51, 52, 58–59, 61, 67).
- 11b. 2?x – Opedal, Hordaland: Norsko (kámen) 350; ?Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 40, 44).
- 12a. 1× – Kragehul, o. Fyn: Dánsko (ratiště kopí) 300 (Antonsen 1975, 35–36).
- 12b. 1× – Vetteland, Rogaland: Norsko (kámen) 350 (Antonsen 1975, 38).
13. 1× – Noleby, Västergötland: Švédsko (kámen) 450 (Antonsen 1975, 55).
14. 3× – Vetteland, Rogaland: Norsko (kámen) 350; Einang, Oppland: Norsko (kámen) 350–400; Rö, Bohuslän: Švédsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 38, 39, 43).
15. 1× – Sjælland: Dánsko (brakteát) 450–550 (Antonsen 1975, 65).
16. 1× – Kragehul, o. Fyn: Dánsko (ratiště kopí) 300 (Antonsen 1975, 35–36).
17. 1× – Nordhuglo, Hordaland: Norsko (kámen) 425 (Antonsen 1975, 47).
18. 2× – Kragehul, o. Fy: Dánsko (ratiště kopí) 300; Ølst, severní Jutsko: Dánsko (brakteát) 450–550 (Antonsen 1975, 35, 64).
19. 1× – Strøm, Sør-Trøndelag: Norsko (brus) 450 (Antonsen 1975, 54).
- 20a. 3× – Kragehul, o. Fyn: Dánsko (ratiště kopí) 300; Järsberg, Värmland: Švédsko (kámen - 2×) 450 (Antonsen 1975, 35, 56–57).
- 20b. 2× – Lindholm, Skåne: Švédsko (ratiště kopí) 300; Sjælland: Dánsko (brakteát) 450–550 (Antonsen 197521c. 1× - Kalleby, Bohuslän: Švédsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 42).
- 21a. 1× – Stenstad, Telemark: Norsko (kámen) 450 (Antonsen 1975, 49–50).
- 21b. 1× – Strøm, Sør-Trøndelag: Norsko (brus) 450 (Antonsen 1975, 54).
22. 1× – Oldenburg, Dolní Sasko, Německo (kost) 400 (Antonsen 1993, 12).
23. 1× – Strøm, Sør-Trøndelag: Norsko (brus) 450 (Antonsen 1975, 54).
24. 1× – Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 44–45).
- 25a. 1× – Bø, Rogaland: Norsko (kámen) 500 (Antonsen 1975, 68).
- 25b. 1× – Amla, Sogn og Fjordane: Norsko (kámen) 450 (Antonsen 1975, 53).
- 25c. 1× – Kjøllevik, Rogaland: Norsko (kámen) 450 (Antonsen 1975, 50).
26. 1× – Vimose, o. Fyn: Dánsko (dřevěná deska) 100–300 (Antonsen 1975, 33).
27. 2× – Gallehus, jižní Jutsko: Dánsko (zlatý roh) 400; Strøm, Sør-Trøndelag: Norsko (brus) 450 (Antonsen 1975, 41, 54).
28. 1× – Darum, Jutsko: Dánsko (brakteát 3) 450–550 (Antonsen 1975, 61).
29. 1× – Oldenburg, Dolní Sasko: Německo (kost) 400 (Antonsen 1975, 13).
30. 4x – Darum, Jutsko: Dánsko (brakteát 1) 450–550 Fyn: Dánsko (brakteát 1) 450–550; Højstrup, Sjælland: Dánsko (brakteát) 450–550; Skåne: Švédsko (brakteát 1) 500–550 (Antonsen 1975, 60, 62, 63–64, 70 //59,62,66,85)

31. 5x – Fløksand, Hordaland: Norsko (škrabka) 350; Börringe, Skåne: Švédsko (brakteát) 450–550; Års, Jutsko: Dánsko (brakteát) 450–550; Skåne: Švédsko (brakteát) 500–550; Skrydstrup, jižní Jutsko: Dánsko (brakteát) 500–550 (Antonsen 1975, 39, 60, 63, 70–71).
32. 1x – Opedal, Hordaland: Norsko (kámen) 350 (Antonsen 1975, 40).
33. 1x – Strøm, Sør-Trøndelag: Norsko (brus) 450 (Antonsen 1975, 54).
34. 1x – Fløksand, Hordaland: Norsko (škrabka) 350 (Antonsen 1975, 39).
35. 1x – Oldenburg, Dolní Sasko: Německo (kost) 400 (Antonsen 1975, 12).
36. 2x – Vetteland, Rogaland: Norsko (kámen) 350; Kjøllevik, Rogaland: Norsko (kámen) 450 (Antonsen 1975, 38, 50).
37. 1x – Vimose, Fyn: Dánsko (kovová poklice) 250–300 (Antonsen 1975, 32).
- 38a. 1x – Thorsberg, Šlesvicko-Holštýnsko: Německo (kovová poklice) 200 (Antonsen 1975, 29–30).
- 38b. 1x – Vimose, Fyn: Dánsko (kovová poklice) 250–300 (Antonsen 1975, 32).
39. 1x – Kårstad, Sogn og Fjordane: Norsko (útes) > 400 (Antonsen 1975, 51–52).
40. 1x – Thorsberg, Šlesvicko-Holštýnsko: Německo (kovová poklice) 200 (Antonsen 1975, 29).
41. 4x – Einang, Oppland: Norsko (kámen) 350–400; Noleby, Västergötland: Švédsko (kámen) 450; Eikeland, Rogaland: Norsko (spona) 450; Järsberg, Värmland: Švédsko (kámen) 450 (Antonsen 1975, 39, 55, 58; 56)
42. 1x – Rø, Bohuslän: Švédsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 43).
43. 1x – Strøm, Sør-Trøndelag: Norsko (brus) 450 (Antonsen 1975, 54).
44. 3x – Vetteland, Rogaland: Norsko (kámen) 350; Rø, Bohuslän: Švédsko (kámen) 400; Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 38, 43, 44–45).
45. 1x – Opedal, Hordaland: Norsko (kámen) 350 (Antonsen 1975, 40).
46. 1x – Nøvling, severní Jutsko: Dánsko (spona) 200 (Antonsen 1975, 30).
47. 1x – Vimose, Fyn: Dánsko (dřevěná deska) 100–300 (Antonsen 1975, 33).
- 48a. 1x – Noleby, Västergötland: Švédsko (kámen) 450 (Antonsen 1975, 55).
- 48b. 1x – Trollhättan, Västergötland: Švédsko (brakteát) 450–550 (Antonsen 1975, 63).
- 48c. 1x – Gallehus, jižní Jutsko: Dánsko (zlatý roh) 400 (Antonsen 1975, 41).
- 48d. 1x – Garbølle, Sjælland: Dánsko (dřevěná skříňka) 400 (Antonsen 1975, 42).
49. 1x – Amla, Sogn og Fjordane: Norsko (kámen) 450 (Antonsen 1975, 53).
50. 1x – Valsfjord, Søndre Trøndelag: Norsko (útes) 400 (Antonsen 1975, 46).
51. 1x – Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 44–45).
52. 1x – Tomstad, Vest-Agder: Norsko (kámen) 500 (Antonsen 1975, 68).
53. 1x – Kalleby, Bohuslän: Švédsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 42).
54. 1x – Strøm, Sør-Trøndelag: Norsko (brus) 450 (Antonsen 1975, 54).
55. 1x – Vimose, Fyn: Dánsko (dřevěná deska) 100–300 (Antonsen 1975, 33).
56. 1x – Årstad, Rogaland: Norsko (kámen) 300 (Antonsen 1975, 34).
57. 1x – Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 44–45).
58. 1x – Eikeland, Rogaland: Norsko (spona) 450 (Antonsen 1975, 58).
59. 1x – Tune, Østfold: Norsko (kámen) 400 (Antonsen 1975, 44–45).
- 60a. 2x – Järsberg, Värmland: Švédsko (kámen) 450; Sievern, spolková země Brémy: Německo (brakteát) 450–550 (Antonsen 1975, 56–57, 65).
- 60b. 1x – Reistad, Vest-Agder: Norsko (kámen) 450 (Antonsen 1975, 52–53).
- 60c. 1x – Eikeland, Rogaland: Norsko (spona) 450 (Antonsen 1975, 58).

Rozšíření analyzovaných germánských kořenů v moderních germánských jazycích:

	isl.	nor.	dán.	švéd.	ang.	frís.	niz.	něm.	germ.
1.	<i>eptir</i>	<i>efter</i>	<i>efterr</i>	<i>efter</i>	<i>after</i>	<i>efter</i>	<i>achter</i>		* <i>after</i> - po
2.	<i>eiga</i>	<i>eiga</i>	<i>eie</i>	<i>ega,</i> <i>äga</i>	<i>owe</i>	<i>eigen</i> adj.	<i>eigen</i> adj.	<i>eigen</i> adj.	* <i>aih</i> -/ <i>aig</i> - vlastnit
3.								<i>Ehe</i> manželství	* <i>aiv</i> - mrav, zákon
4.	<i>ella</i> jinak	<i>elles(t)</i>	<i>ellers</i>	<i>eller</i>	<i>else</i>	<i>ellinde</i> bídny	<i>ellende</i> bídny	<i>als</i> než, jako <i>elend</i> bídny	* <i>aljaz</i> jiný * <i>alja</i> - <i>landja</i> - z cizí země
5.	<i>á</i>	<i>aa</i>		<i>å</i>	<i>on</i>	<i>oan</i>	<i>aan</i>	<i>an</i>	* <i>ana</i> na
6.	<i>erfi</i>	<i>erve</i>	<i>arvi</i>	<i>arv</i>			<i>erf</i>	<i>Erbe</i>	* <i>arbija</i> ⁿ dědictví
7.									* <i>auja</i> ⁿ štěstí
8.	<i>dæll</i> vládný	<i>dæl</i>		<i>däl</i>					* <i>dëljan</i> připravit
9.					<i>did,</i> inf. <i>do</i>	<i>die,</i> inf. <i>dwaen</i>	<i>deed,</i> inf. <i>doen</i>	<i>tat,</i> inf. <i>tun</i>	* <i>dedēþ,</i> inf. * <i>dōn</i> udělat
10.	<i>dóttir</i>	<i>dotter</i>	<i>datter</i>	<i>dotter</i>	<i>daugh-</i> <i>ter</i>	<i>dochter</i>	<i>dochter</i>	<i>Tochter</i>	* <i>duhter</i> -dcera
11a	<i>jeg</i>	<i>eg</i>	<i>jeg</i>	<i>jag</i>	<i>l</i>	<i>ik</i>	<i>ik</i>	<i>ich</i>	* <i>ek</i> já
11b	<i>mér</i>	<i>(meg</i> ak.)	<i>(mig</i> ak.)	<i>(mig</i> ak.)	<i>me</i>	<i>my</i>	<i>mij</i>	<i>mir</i>	* <i>mez</i> mně
12a	<i>(er)</i>	<i>(er)</i>	<i>(er)</i>	<i>(er)</i>	<i>am</i>	<i>(bin)</i>	<i>(ben)</i>	<i>(bin)</i>	* <i>ezmi</i> jsem
12b	<i>er</i>	<i>er</i>	<i>er</i>	<i>er</i>	<i>is</i>	<i>is</i>	<i>is</i>	<i>ist</i>	* <i>esti</i> je
13.	<i>feginn</i>	<i>fegen</i>			<i>fain</i>				* <i>fag-an/in-</i> veselý
14.	<i>fá</i> kreslit	<i>faa</i> bílít						<i>Feh</i> veverka	* <i>faihan</i> malovat
15.	<i>gefa</i>	<i>giva</i>	<i>give</i>	<i>giva</i>	<i>(give <</i> <i>stsev.)</i>	<i>jaen</i>	<i>geven</i>	<i>geben</i>	* <i>geban</i> dát
16.		<i>gjön-god</i> zvláště dobrý			<i>yawn</i>			<i>gähnen</i>	* <i>ginnu</i> -mocný * <i>ginjan</i> být široce otevřený
17.	<i>goð, guð</i> bůh	<i>gud</i>	<i>gud</i>	<i>gud</i>	<i>god</i>	<i>god</i>	<i>god</i>	<i>Gott</i>	* <i>gupa</i> ⁿ bůh > * <i>gudijō</i> ⁿ kněz
18.	<i>hagl</i>	<i>hagl</i>	<i>hagl</i>	<i>hagel</i>	<i>hail</i>	<i>heil</i>	<i>hagel</i>	<i>Hagel</i>	* <i>haglaz</i> kroupa
19.	<i>há</i> <i>hey</i>	<i>haa(v)</i> <i>høy</i>	<i>hø</i>	<i>hå(v)</i> <i>hø</i>	<i>hew</i>	<i>hea</i>	<i>hooi</i>	<i>Heu</i>	* <i>hēhwō</i> otava * <i>hagwja</i> ⁿ seno
20.	<i>heita</i>	<i>heita</i>	<i>hede</i>	<i>heta</i>			<i>heten</i>	<i>heissen</i>	* <i>haitan</i> nazývat se
21.	<i>hallur</i>	<i>hall</i>	<i>hald</i>	<i>hall</i>				šv. <i>hell</i> kamenná deska	* <i>hallaz,</i> -uz kámen
22.	<i>hjer</i>	<i>her</i>	<i>her</i>	<i>här</i>	<i>here</i>	<i>hjr</i>	<i>hier</i>	<i>hier</i>	* <i>heira</i> ⁿ zde
23.	<i>hinn</i> onen	<i>hin</i>	<i>hin</i>	<i>hin</i>	<i>he on,</i> <i>hence</i>	<i>hinne</i> tam	<i>heen</i> tam	<i>hin</i> tam, <i>hinnen</i>	* <i>hi-</i> on(en) ak.sg. * <i>hinō</i> ⁿ
					<i>odtud</i>			<i>odtud</i>	

24.	<i>hleifur</i>	<i>leiv</i>	<i>lev arch.</i>	<i>lev</i>	<i>loaf</i>			<i>Laib</i>	<i>*hlaibaz</i> chléb
25.									<i>*hlaivaⁿ</i> hrob
26.	<i>hlje</i>	<i>le</i>	<i>læ</i>	<i>lä</i>	<i>lee</i>	<i>lij</i>	<i>lij</i>	(<i>Lee</i> závětná strana lodě < střhn.)	<i>*hlewa-</i> ochrana
27.	<i>horn</i>	<i>horn</i>	<i>horn</i>	<i>horn</i>	<i>horn</i>	<i>hoarn</i>	<i>hoorn</i>	<i>Horn</i>	<i>*hurnaⁿ</i> roh
28.								<i>es</i>	<i>*it</i> to, ono
29.	<i>láta</i>	<i>lata</i>	<i>lada</i>	<i>lâta</i>	<i>let</i>	<i>litte</i>	<i>laten</i>	<i>lassen</i>	<i>*lêtan</i> nechat
30.	<i>lað a</i>	<i>lada</i>						<i>laden</i>	<i>*lapō (ja)n</i> pozvat
31.	<i>laukur</i>	<i>lauk</i>	<i>løg</i>	<i>lök</i>	<i>leek</i> pórek		<i>look</i>	<i>Lauch</i>	<i>*laukaz</i> česnek
32.	<i>ljúfur</i>			<i>ljuv</i>	<i>lief</i> (arch.)	<i>leaf</i>	<i>lief</i>	<i>lieb</i>	<i>*leubaz</i> mil(ovan)ý
33.	<i>liggja</i>	<i>liggja</i>	<i>ligge</i>	<i>ligga</i>	<i>lie</i>	<i>lizze</i>	<i>liggen</i>	<i>liegen</i>	<i>*legjan</i> ležet
34.	<i>lfn</i>	<i>lin</i>	<i>lin</i>	<i>lin</i>	<i>line</i>	<i>line</i>	<i>lijn</i>	<i>Lein</i>	<i>*leinaⁿ</i> len
35.					<i>look</i>			<i>lugen</i> (dial.)	<i>*lökōjan</i> <i>/lögējan</i> vidět, dívat se
36.	<i>mögur</i>								<i>*maguz</i> chlapec <i>*magwī</i> děvče <i>*magapiz</i> děvče
	<i>mær</i>	<i>møy</i>	<i>mø</i>	<i>mö</i>	<i>maiden</i>		<i>maagd</i>	<i>Magd</i>	
37.		<i>mækje</i>							<i>*mēkijaz</i> meč
38.	<i>mær</i> výtečný							<i>Märchen</i> pohádka	<i>*mēriz</i> slavný
39.	<i>mörk</i> les	<i>mark</i> les	<i>mark</i> rovina	<i>mark</i> země	(<i>march</i> hranice < fr. < frank.)		<i>mark</i>	<i>Mark</i> hranice	<i>*markō</i> území, hranice
40.	<i>nje ne-</i> <i>neinn</i> <i>nei ne</i>	<i>nei ne</i>	<i>nej</i>	<i>nej</i>	<i>none</i> žádný <i>no ne</i>	<i>né</i>	<i>nee(n)</i>	<i>nein ne</i> <i>nie nikdy</i>	<i>*nē</i> ne(-) <i>*ne ainaⁿ</i> <i>*ne aiwin</i>
41.	<i>rún</i> tajemství							<i>raunen</i> šeptat	<i>*rūnō</i> nápis, tajemství
42.	<i>setja</i>	<i>setja</i>	<i>sætte</i>	<i>sätta</i>	<i>set</i>	<i>sette</i>	<i>zetten</i>	<i>setzen</i>	<i>*satejan</i> posadit
43.	<i>skaða</i>	<i>skada</i>	<i>skade</i>	<i>skada</i>		<i>skea n.</i>	<i>schaden</i>	<i>schaden</i>	<i>*skapjan</i> škodit
44.	<i>steinn</i>	<i>stein</i>	<i>sten</i>	<i>sten</i>	<i>stone</i>	<i>stien</i>	<i>steen</i>	<i>Stein</i>	<i>*stainaz</i> kámen
45.	<i>systir</i>	<i>syster</i>	<i>søster</i>	<i>syster</i>	(<i>sister</i> < <i>stsev.</i>)	<i>suster</i>	<i>zuster</i>	<i>Schwester</i>	<i>*swester-</i> sestra

46.	<i>telgja</i> řezat	<i>telgja</i>	<i>tælle</i>	<i>tälja</i>	<i>tellow</i> (dial.)		sr. <i>telg</i> výho- nek, ratolest	sr. <i>Zelge</i> větev; pole v trojpol- ním sy- stému	* <i>talgjan</i> řezat * <i>telgōn</i> dřl
47.	<i>telja</i>	<i>telja</i>	<i>tælle</i>	<i>tälja</i>	<i>tell</i>	<i>telle</i>	<i>tellen</i>	<i>zählen</i>	* <i>talijan</i> počítat, vyprávět
48.	<i>týja, tēja</i> pomoci	<i>tya</i> pomoci	<i>tye, tøie</i> vytrvat	<i>ty</i> užívat	<i>taw</i> (kúži) vydělat	<i>touwe</i> id.	<i>touwen</i> id.	<i>zauen</i> dařit se	* <i>tō(w)jan</i> * <i>taw(ō)jan</i>
49.	<i>þar</i>	<i>der</i>	<i>der</i>	<i>där</i>	<i>there</i>	<i>dêr</i>	<i>daar</i>	<i>da</i>	* <i>þar</i> /* <i>þēr</i> tam
50.		<i>ty</i> služka						<i>dee- moed</i> pokora <i>dienen</i>	<i>Demut</i> ponížení <i>dienen</i> * <i>þe(g)waz</i> sluha * <i>þewa-muþa-</i> * <i>þiwanōn</i> sloužit
51.	<i>þrtr</i>	<i>tri</i>	<i>tre</i>	<i>tre</i>	<i>three</i>	<i>triþe</i>	<i>drie</i>	<i>drei</i>	* <i>þreþ</i> tři
52.	<i>vör</i> vysoký běh z kamenů	<i>vor</i>			<i>weir</i> hráz			<i>Wuhr</i> hráz	* <i>waruz</i> * <i>warja-</i> * <i>wör-</i>
53.	<i>vera</i> být, žít	<i>vera</i>	<i>være</i>	<i>vara</i>	<i>was byl</i> <i>were</i> byli	<i>wêze</i>	<i>wezen</i> <i>was byl</i> <i>waren</i> byli	<i>Wesen</i> bytí <i>war(en)</i> byl(i)	* <i>wesan</i> žít
54.	<i>votur</i>	<i>vaat</i>	<i>vaad</i>	<i>våt</i>	<i>wet</i>	<i>wiet</i>			* <i>wēt-</i> vlhký
55.	<i>vilja</i>	<i>vilja</i>	<i>ville</i>	<i>vilja</i>	<i>will</i>	<i>wolle</i>	<i>willen</i>	<i>wollen</i>	* <i>weljan</i> chtít
56.	<i>vinur</i>	<i>vin</i>	<i>ven</i>	<i>vän</i>					* <i>winiz</i> přítel
57.	<i>vita</i> ukázat	<i>vita</i>	<i>vide</i>	<i>veta</i>	<i>wit</i>	<i>witte</i>	<i>weten</i>	<i>wissen</i>	* <i>wit(j)an</i> vě- dět
58.	<i>vjer</i>	<i>vi</i>	<i>vi</i>	<i>vi</i>	<i>we</i>	<i>wy</i>	<i>wij</i>	<i>wir</i>	* <i>weiz</i> my
59.	<i>yrkja</i>	<i>yrkja</i>	<i>ørka</i>	<i>yrka</i>	<i>work</i>	<i>wurkje</i>	<i>werken</i>	<i>wirken</i>	* <i>wurkjan</i> udělat, zhotovit
60.		(<i>v</i>) <i>rita</i> škrábat, psát			<i>write</i> psát		<i>rijten</i> rozřhat	<i>reissen</i> trhat, rvát <i>ritzen</i> škrábat	* <i>wreitān</i> vyřezávat →psát

Zkratky: fr. francouzský, frank. franský, šv. = švýcarský dialekt.

Výsledek srovnání 60 apativ, která umíme identifikovat mezi více než stovkou runových nápisů vyhotovených do poloviny 6. st., s jejich nejbližšími etymologickými ekvivalenty ve starých germánských jazycích je následující (v závorkách jsou uvedena čísla vzdálenějších paralel):

Staroislandský: 1, 2, (4), 5, 6, 7, (8), (9), 10, 11, 12, (13), 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, (26), 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60. Σ 51 (56).

Staroanglický: 1, 2, (3), (4), 5, 6, 9, 10, 11, 12, (13), (14), 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, (26), 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 45, (46), 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60. Σ 47 (53).

Starosaský: 1, 2, (3), (4), 5, 6, 9, 10, 11, 12, (13), 15, 18, 20, 22, 23, 24, 25, (26), 28, 29, (30), 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60. Σ 44 (49).

Starohornoněmecký: 1, 2, (3), (4), 5, 6, 9, 10, 11, 12, (13), 14, 15, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, (46), 47, 48, 49, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60. Σ 46 (50).

Gótský: 1, 2, 3, 4, 5, 6, (7), (9), 10, 11, 12, (13), (14), 15, 17, (18), 20, 21, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, (47), 48, 49, 50, 51, 53, 55, 57, 58, 59, (60). Σ 42 (49).

Je zřejmé, že nejvíce paralel nacházíme ve staroislandštině, nejméně v gótštině. Ze západogermánských jazyků vidíme nejvyšší výsledek ve staré angličtině, nejnižší ve staré saštině. Její nízké skóre, podobně jako v případě gótštiny, může být ovlivněno relativně omezeným textovým korpusem. Větší vypovídací hodnotu má srovnání se sjednocením lexikálního materiálu všech západogermánských jazyků:

Západogermánský: 1, 2, (3), (4), 5, 6, 9, 10, 11, 12, (13), 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, (26), 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, (46), 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60. Σ 51 (56).

V moderních germánských jazycích obdobná procedura skýtá následující výsledky:

Islandský: 1, 2, (4), 5, 6, (8), 10, 11, 12, 13, 14, 15, (17), 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 38, 39, (40), 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59. Σ 46 (50).

Norský: 1, 2, (4), 5, 6, (8), 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, (17), 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, (36), 37, 39, (40), 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60. Σ 46 (51).

Dánský: 1, 2, (4), 6, 10, 11, 12, 15, (17), 18, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 31, 33, 34, (36), 39, (40), 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59. Σ 36 (40).

Švédský: 1, 2, (4), 5, 6, (8), 10, 11, 12, 15, (17), 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, (36), 39, (40), 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, (50), 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59. Σ 39 (45).

Anglický: 1, 2, (4), 5, 9, 10, 11, 12, 13, (16), (17), 18, (19), 22, 23, 24, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, (36), (40), 42, 44, (46), 47, 48, 49, 51, (52), 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60. Σ 33 (41).

Fríský: 1, (2), (4), 5, 9, 10, 11, 12, 15, (17), 18, (19), 22, (23), 26, 27, 29, 32, 33, 34, (40), 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 51, 53, 54, 55, 57, 58, 59. Σ 29 (35)

Nizozemský: 1, (2), (4), 5, 6, 9, 10, 11, 12, 15, (17), 18, (19), 20, 22, (23), 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, (36), 39, (40), 42, 43, 44, 45, (46), 47, 48, 49, (50), 51, 53, 55, 57, 58, 59, (60). Σ 32 (42).

Německý: (2), (3), (4), 5, 6, 9, 10, 11, 12, (14), 15, (16), (17), 18, (19), 20, 21, 22, (23), 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, (36), (38), 39, (40), 41, 42, 43, 44, 45, (46), 47, 48, 49, (50), 51, (52), (53), 55, 57, 58, 59, (60). Σ 35 (51).

Rozhodující vypovídací hodnotu budou opět mít výsledky sjednocující korpusy všech zkoumaných severogermánských a západogermánských jazyků.

Severogermánské: 1, 2, (4), 5, 6, (8), 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, (17), 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, (40), 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60. Σ 51 (55).

Západogermánské: 1, 2, (3), (4), 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, (14), 15, (16), (17), 18, (19), 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, (36), (38), 39, (40), 41, 42, 43, 44, 45, (46), 47, 48, 49, (50), 51, (52), 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60. Σ 42 (55).

Výsledky 51 (56) pro západogermánské a 51 (56) pro severogermánské staré jazyky jsou identické - představují 85,0% (93,3%) slov (kořenů). Jen nepatrně se liší počty kořenů zděděných ze společného prajazyka v moderních jazycích. Severogermánské i západogermánské jazyky jich uchovaly úhrnem rovněž stejně - 55 (91,7%). Z jednotlivých jazyků se nejvíce kořenů dochovalo v norštině a němčině, opět shodně 51, tj. 85,0%.

4. Nejpřirozenějším vysvětlením pro kvantitativní výsledky zde předložené se nám jeví následující závěry:
 - 4.1. Jak severogermánské, tak západogermánské jazyky jsou rovnocennými pokračovateli společného prajazyka, jak nejpřesvědčivěji demonstroval Antonsen. Naopak, lexikostatistické výsledky nepotvrzují ‚dočasné‘ Antonzenovo vyčlenění istveonské a ermionské dialektové zóny (1975, 26) mimo společné dialektové kontinuum, z něhož povstaly západo- i severogermánské jazyky.
 - 4.2. Jazyk většiny nejstarších runových nápisů je třeba pokládat spíše za jakési naddialektové ‚literární *koiné*‘, jak se domníval Makajev (1962a, 122), a nikoliv za zachycení živého jazyka, jak soudí Antonsen (1986, 343).
 - 4.3. Ze skutečnosti, že několik raných runových nápisů odráží germánský jazyk východní proveniencí, snad gótštinu, vyplývá, že termín *starorunový* není dostatečně jednoznačný. Za nejvýstižnější označení jazyka, který se zdá být společným předkem západních a severních germánských jazyků, pokládáme termín *severozápadní germánština*, poprvé předložený Kuhnem (1955), ale nejpřesvědčivěji zdůvodněný Antonsenem (1965, 30; Id. 1994, 59).

LITERATURA

- ADELUNG, J.Ch., 1806: *Älteste Geschichte der Deutschen, ihrer Sprache und Litteratur, bis zur Völkerwanderung*. Leipzig.
- ANTONSEN, ELMER H., 1965: On Defining Stages in Prehistoric Germanic. *Language* 41, 19–36.
- ANTONSEN, ELMER H., 1975: *A Concise Grammar of the Older Runic Inscriptions*. Tübingen: Niemeyer.
- ANTONSEN, ELMER H., 1986: Die ältesten Runeninschriften in heutiger Sicht. In: *Germanenprobleme in heutiger Sicht*, hrsg. H. Beck. Berlin – New York: de Gruyter (Ergänzungsbande zum Reallexikon der germanischen Altertumskunde), 321–343.
- ANTONSEN, ELMER H., 1993: The Weser Runes: Magic or Message? *NOWELE* 21–22, 1–20.
- ANTONSEN, ELMER H., 1994: The earliest attested Germanic language, revisited. *NOWELE* 23, 41–68.
- BERR, SAMUEL, 1971: *An Etymological Glossary to the Old Saxon Heliand*. Berne – Frankfurt: Lang.
- ČERMÁK, FRANTIŠEK & HRNČÍŘOVÁ, ZDENKA, 1997: *Nizozemsko-český slovník*. Praha: Leda.
- DELAMARRE, XAVIER, 2001: *Dictionnaire de la langue gauloise*. Paris: Errance.
- EMBLETON, SHEILA, 1986: *Statistics in historical linguistics*. Bochum: Brockmeyer.
- FAARLUND, JAN TERJE, 1990: Syntactic and pragmatic principles as arguments in the interpretation of runic inscriptions. In: *Historical Linguistics and Philology*, ed. J. Fisiak. Berlin – New York: Walter de Gruyter, 165–186.
- FALK, HJALMAR & TORP, ALF, 1909: *Wortschatz der germanischen Spracheinheit*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- FALK, HJALMAR & TORP, ALF, 1960: *Norwegisch-Dänisches etymologisches Wörterbuch*₂. Oslo – Bergen: Universitetsforlaget / Heidelberg: Winter.
- GRIMM, JACOB, 1819: *Deutsche Grammatik*, I. Göttingen.
- HOAD, T.F., 1986: *The Concise Oxford Dictionary of English Etymology*. Oxford: Clarendon Press.
- HOLTHAUSEN, F., 1963: *Altenglisches etymologisches Wörterbuch*₂. Heidelberg: Winter.
- HUTTERER, CLAUS J., 1975: *Die germanische Sprachen. Ihre Geschichte in Grundzügen*. Budapest: Akadémiai Kiadó
- KLUGE, FRIEDRICH & SEEBOLD, ELMAR, 1999: *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*₂₃. Berlin – New York: Walter de Gruyter.
- KOŽEVNÍKOVÁ, KVĚTA, KEJZLAR, R. & FRYDRICH, M., 1966: *Švédsko-český slovník*. Praha: SPN.
- KRAUSE, WOLFGANG, 1971: *Die Sprache der urnordischen Runeninschriften*. Heidelberg: Winter.
- KUHN, HANS, 1955: Zur Gliederung der germanischen Sprachen. *Zeitschrift für deutsches Altertum und deutsche Literatur* 86/1, 1–47.
- KURFÜRST, PETR, 2000: *Dánský slovník*. Praha: V Ráji.
- LEHMANN, WINFRED P., 1986: *A Gothic Etymological Dictionary*. Leiden: Brill.
- MÁČELOVÁ-VAN DEN BROECKE, EMMY & SKOPAL, JOSEF, 1990: *Česko-nizozemský slovník*. Praha: SPN.
- MAKAJEV, ENVER A., 1962a: Ponjatije obščegermanskogo jazyka i jeho periodizacija. In: *SGGJa I*, 114–124.
- MAKAJEV, ENVER A., 1962b: Sistema soglasnyh fonem v germanskich jazykach. In: *SGGJa II*, 11–71.
- MAKAJEV, ENVER A., 1965: *Jazyk drevnejšich runičeskich nadpisej*. Moskva: Nauka.
- MAŃCZAK, WITOLD, 1992: De la préhistoire des peuples indo-européens. Kraków: Seszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego 1048, *Prace Językoznawcze, Zeszyt 110*.
- MARKEY, TOM, 1976: *Germanic Dialect Grouping and the Position of Ingvaemonic*. Innsbruck: IBS.
- MARKEY, TOM, 2001: Tale of Two Helmets: The Negau A and B Inscriptions. *Journal of Indo-European Studies* 29, 69–172.
- MAURER, FRIDRICH, 1943/1952: *Nordgermanen und Alemannen. Studien zur germanischen und frühdeutschen Sprachgeschichte, Stammes- und Volkskunde*. Bern: Francke.

- MÜLLENHOFF, K., 1900: *Deutsche Altertumskunde*, IV. Berlin.
- NIELSEN, HANS F., 1989: *The Germanic Languages. Origins and early Dialectal Interrelations*. London – Tuscaloosa: University of Alabama Press.
- NIELSEN, HANS F., 2000: *The Early Runic Language of Scandinavia. Studies in Germanic Dialect Geography*. Heidelberg: Winter.
- PEBESMA, H., 1972: *Klein Fries Woordenboek. Fries-Nederlands en Nederlands-Fries*. Den Haag: van Goor Zonen.
- RANKE, FRIEDRICH & HOFMANN, DIETRICH, 1988: *Altnordisches Elementarbuch*. Berlin – New York. Walter de Gruyter.
- SCHMIDT, JOHANN, 1890: *Die Urheimat der Indogermanen und das europäische Zahlssystem*. Berlin: *Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Berlin* 1890/2.
- SCHWARZ, ERNST, 1951: *Goten, Nordgermanen, Angelsachsen*. Bern: Francke.
- SEEBOLD, ELMAR, 1994: *Die sprachliche Deutung und Einordnung der archaischen Runeninschriften*. In: *Runische Schriftkultur in kontinental-skandinavischer und -angelsachsischer Wechselbeziehung*, ed. Klaus Düwel. Berlin: Walter de Gruyter (10. Ergänzungsband zum Reallexikon der Germanischen Altertumskunde), 56–94.
- SGGJa *Sravnitel'naja grammatika germanskich jazykov*, I-IV, ed. M.M. Guchman. Moskva: Izdatel'stvo Akademii nauk SSSR 1962.
- TOPOROVA, T.V., 2000: *Germanskije jazyki*. In: *Jazyki mira: Germanskije jazyki. Kel'tskie jazyki*. Moskva: Academia, 13–43.
- VRBOVÁ, JARKA, STEJSKALOVÁ, BARBORA, NOVÁKOVÁ, EVA & NOVÁKOVÁ, MILADA, 1995: *Norsko-český a česko-norský kapesní slovník*. Praha: SPN.
- de VRIES, JAN, 1962: *Altnordisches etymologisches Wörterbuch*. Leiden: Brill.
- de VRIES, J. & de TOLLENAERE, F., 1988: *Etymologisch Woordenboek*. Het Spectrum.

NORTHWEST GERMANIC AND ITS POSITION IN CLASSIFICATION OF GERMANIC LANGUAGES

Lexicostatistic analysis of the appellative lexicon of the most archaic runic inscriptions

The present study starts with the discussion of various models of the genetic classification of Germanic languages. Regarding the crucial role of the language of the oldest runic inscriptions for the classification of the Germanic languages, the relics of this language are demonstrated on the basis of the most illustrative inscriptions. The main purpose of our study is to apply the lexicostatistical test for the appellative lexicon of the language of the oldest runes in the context of other Germanic languages. The results are practically identical for both West Germanic and North Germanic. It means that the 'Old Runic' language could really represent a common predecessor of both North and West Germanic languages. With respect to the fact that several runic inscriptions were written in East Germanic, probably Gothic, the term 'Old Runic' is ambiguous and the name *Northwest Germanic* seems more preferable.

Václav Blažek
Ryneck 148
26101 Přeborn III
(blazek@phil.muni.cz)

David Pirochta
Přívrat 24
61600 Brno
(david.pirochta@seznam.cz)

